

Asia: VN/12948/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja

Ammattijärjestö

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Lausunnonantajan lausunto

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Sari Bäcklund-Kajanmaa

Viranomaisille: Mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

1. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon koskevat kysymykset 1.1. Mitkä ovat suurimmat syyt pitkiin odotusaikoihin perusterveydenhuollon avosairanhoidossa (valitse viisi tärkeintä syytä) Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

A. väestön tarpeiden moninaisuus

-

B. suuri ja patoutunut kysyntä

-

C. riittämätön ohjaus ja neuvonta muihin palveluihin

-

D. riittämätön ennalta ehkäisy ja varhainen puuttuminen

kyllä, yksi viidestä tärkeimmästä syystä

E. muiden palveluiden toimimattomuus

-

F. riittämätön yhteistyö ja pirstaleiset hoito- ja palveluketjut

kyllä, yksi viidestä tärkeimmästä syystä

G. tehottomat toimintamallit avosairaanhoidossa

-

H. tehoton työnjako ammattiryhmien kesken

kyllä, yksi viidestä tärkeimmästä syystä

I. riittämätön osaaminen

-

J. riittämättömät taloudelliset resurssit

kyllä, yksi viidestä tärkeimmästä syystä

K. riittämätön digitaalisten palveluiden ja teknologian hyödyntäminen

-

L. huono toiminnan johtaminen

-

M. vaikeudet henkilöstön saatavuudessa pitkäaikaisesti

kyllä, yksi viidestä tärkeimmästä syystä

N. covid-19-epidemia

-

O. hoitoon pääsyn nykyiset lakisääteiset määräajat

-

P. muu: mikä?

-

1.2. Edistääkö perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitotakuun tiukentaminen ehdotetussa muodossa?

hoidon saatavuutta

kyllä

hoidon saatavuutta

kyllä

potilasturvallisuutta

kyllä

hoidon jatkuvuutta

en osaa sanoa

hoidon vaikuttavuutta

en osaa sanoa

terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta

en osaa sanoa

terveydenhuoltoon käytettävissä olevien resurssien oikeaa kohdentumista

en osaa sanoa

väestön yhdenvertaisuutta

kyllä

väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista

kyllä

Vapaamuotoiset huomiot:

Hoitotakuun tiukentaminen tuottaa yhdenvertaiset oikeudet palvelujen saatavuudelle asuinpaikasta riippumatta. On kuitenkin tosiasiallisesti varmistettava, että palvelut voidaan tuottaa myös käytännössä. Tämä edellyttää myös riittävää ja oikein kohdennettua henkilöstömäärää.

A. joustavaa pääsyä palveluihin mielenterveysongelmissa

en osaa sanoa

B. hoitoketjujen jatkuvuutta mielenterveyden hoidossa

en osaa sanoa

C. mielenterveyden palvelukokonaisuutta ja yhteensovittamista muihin palveluihin

en osaa sanoa

Mahdolliset kommentit

-

A. lisää epätarkoituksenmukaista perusterveydenhuollon kysyntää

-

B. vaarantaa hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden

-

C. vaarantaa muiden terveyspalveluiden toteuttamista

-

D. lisää kilpailua henkilöstöstä terveydenhuollon palveluiden välillä

kyllä

E. lisää kilpailua henkilöstöstä julkisen ja yksityisen terveydenhuollon välillä

kyllä

F. nostaa kustannuksia

-

G. ei mitään edellisistä

-

H. muita, mitä?:

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä on ollut pulaa jo pitkään. Vaikka kolutuspaikkoja lisätään ja on lisätty, ei tämä kuitenkaan näy välittömästi. Hoitotakuun toteutumisen edellyttää panostamista henkilöstön saamiseen ja pitämiseen (työn veto- ja pitovoima) ja tämä voi alkuun aiheuttaa kilpailua osaavasta työvoimasta sektorin sisällä.

A. asiakkaiden segmentaatio ja asiakasryhmittäiset toimintamallit

-

B. palvelun jatkuvuuden, laadun ja vaikuttavuuden kehittäminen

-

C. uudet toimintamallit, esim. tiimimalli

kyllä kolmen tehokkaimman keinon joukossa

D. digitaaliset palvelut ja teknologian hyödyntäminen

-

E. integraation kehittäminen sosiaalipalveluihin ja erityispalveluihin

-

F. ehjät hoito- ja palveluketjut ja kokonaisuudet

kyllä kolmen tehokkaimman keinon joukossa

G. henkilöstön siirtäminen muista palveluista perusterveydenhuoltoon

-

H. henkilöstön koulutus

kyllä kolmen tehokkaimman keinon joukossa

I. johtamisen kehittäminen

-

J. ostopalvelut ja palveluseteli

-

K. muu, mikä?

Henkilöstön työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen panostaminen, jotta työvoimaa saadaan riittävästi. Sote-alalla työskentely koetaan kuormittavaksi, mikä johtaa mm. alalta poistumiseen ja jopa työkyvyttömyyteen. Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen edesauttaa nykyistä työvoimaa pysymään työssään ja parhaimmillaan myös vaikuttaa positiivisesti kuvaan sote-alasta, mikä puolestaan lisää alalle hakeutumista.

1.6. Voidaanko valtionavustusten (Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma ja Suomen kestävän kasvun ohjelma) mahdollistamalla kehittämistoimenpiteillä ja hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkamisella saavuttaa tilanne, joka mahdollistaa hoitotakuun tiukentamisen toimeenpanon ehdotetussa muodossa perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

kyllä pääosin

Vapaamuotoiset kommentit:

-

1.7. Onko hoitotakuun tiukennuksen vuoksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidon palveluihin tarvittava henkilöstön määrä arvioitu oikein?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

arvioitu suuruusluokaltaan oikean suuntaisesti

Vapaamuotoiset kommentit:

-

1.8. Hoitotakuun tiukentaminen edellyttää riittävän ja osaavan henkilöstön varmistamista perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa. Mikä on arvio henkilöstön saatavuudesta eri ammattiryhmissä ottaen huomioon ehdotetut säädökset? Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

1.8.1. Onko avosairaanhoidon saatavissa riittävästi lääkäreitä?

-

Mahdolliset kommentit:

-

1.8.2. Onko avosairaanhoidon saatavissa riittävästi sairaanhoitajia/ terveydenhoitajia?

-

Mahdolliset kommentit:

-

1.8.3. Onko avosairaanhoidon saatavissa riittävästi muita ammattiryhmiä?

ei pääosin

Mahdolliset kommentit:

Sote-alalla tarvitaan myös muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Riittävä hallinnollinen ja tukipalveluhenkilöstön määrä mahdollistaa sen, että sote-ammattihenkilöt voivat keskittyä omaan työhönsä täysipainoisesti.

A. hyvä työnantajakuva

-

B. ammattihenkilöiden koulutusmäärien lisääminen

kyllä kolmen tehokkaimman keinon joukossa

C. palkkauksen parantaminen

kyllä kolmen tehokkaimman keinon joukossa

D. mahdollisuus vaikuttaa työn ja tehtävien sisältöön ja toteuttamiseen

kyllä kolmen tehokkaimman keinon joukossa

E. johtamisen parantaminen

-

F. riittävä tuki työn tekemiseen ja konsultointiin

-

G. monipuolinen tehtäväkuva

-

H. toimiva työyhteisö

-

I. henkilöstön siirtäminen muista palveluista avosairaanhoidon

-

J. muu, mikä?

On vaikea valita vaihtoehtoista kolme tehokkainta keinoa. Esimerkiksi hyvin toimivassa työyhteisössä myös johtajuus toimii hyvin ja työnkuvat ovat kunnossa. Samoin riittävä tuki ja mahdollisuus vaikuttaa tehtävien sisältöön ovat osa hyvää työyhteisöä. Palkkaus on edellytys sille, että alalle ylipäättään hakeudutaan. Ja kaikki nämä edellämainitut vaikuttavat hyvään työnantajakuvaan syntymiseen.

Erilaisissa selvityksissä on selvästi tullut esille, että yksi keskeisistä ongelmista liittyy johtamiseen, joten siihen panostamalla voidaan vaikuttaa työssä jaksamiseen. Sen lisäksi tarvitaan luonnollisesti lisää opiskelupaikkoja.

1.10. Onko hoitotakuun tiukennuksen (ehdotetussa muodossa) vuoksi tarvittava taloudellinen lisäresursointi arvioitu oikein perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

-

Vapaamuotoiset kommentit:

-

1.11. Kuinka merkittävä työkalu ostopalvelut ovat hoitotakuun tiukentamisessa ehdotuksen mukaisesti perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta

jonkin verran merkitystä

Mahdolliset kommentit:

Ostopalveluiden merkitys on luultavasti suurempi hoitotakuun tiukennuksen alkuvaiheissa. Toisaalta kaikilla paikkakunnilla ei välttämättä ole riittävästi yksityistä tarjontaa joten ostopalveluiden merkitys tulee vaihtelemaan hyvinvointialue- ja jopa kuntakohtaisesti.

1.12. Kuinka merkittävä työkalu palvelusetelit ovat hoitotakuun tiukentamisessa ehdotuksen mukaisesti perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta

jonkin verran merkitystä

2. Perusterveydenhuollon suun terveydenhuoltoa koskevat kysymykset

A. väestön tarpeiden moninaisuus

-

B. suuri ja patoutunut kysyntä

-

C. riittämätön ohjaus ja neuvonta muihin palveluihin

-

D. riittämätön ennalta ehkäisy ja varhainen puuttuminen

-

E. muiden palveluiden toimimattomuus

-

F. riittämätön yhteistyö ja pirstaleiset hoito- ja palveluketjut

-

G. tehottomat toimintamallit suun terveydenhuollossa

-

H. tehoton työnjako ammattiryhmien kesken

-

I. riittämätön osaaminen

-

J. riittämättömät taloudelliset resurssit

-

K. riittämätön digitaalisten palveluiden ja teknologian hyödyntäminen

-

L. huono toiminnan johtaminen

-

M. vaikeudet henkilöstön saatavuudessa pitkäaikaisesti

-

N. covid-19-epidemia

-

O. hoitoon pääsyn nykyiset lakisääteiset määräajat

-

P. muu: mikä?

-

2.2. Edistääkö perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hoitotakuun tiukentaminen ehdotetussa muodossa?

hoidon saatavuutta

-

hoidon laatua

-

potilasturvallisuutta

-

hoidon jatkuvuutta

-

hoidon vaikuttavuutta

-

terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta

-

Vapaamuotoiset huomiot:

-

A. lisää epätarkoituksenmukaista suun terveydenhuollon kysyntää

-

B. vaarantaa hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden

-

C. vaarantaa muiden terveystalveluiden toteuttamista

-

D. lisää kilpailua henkilöstöstä terveydenhuollon palveluiden välillä

-

E. lisää kilpailua henkilöstöstä julkisen ja yksityisen suun terveydenhuollon välillä

-

F. nostaa kustannuksia

-

G. Vapaamuotoiset kommentit:

-

A. asiakkaiden segmentaatio ja asiakasryhmittäiset toimintamallit

-

B. palvelun jatkuvuuden, laadun ja vaikuttavuuden varmistaminen

-

C. uudet toimintamallit, esim. tiimimalli

-

D. digitaaliset palvelut ja teknologian hyödyntäminen

-

E. integraation kehittäminen muihin terveystalveluihin ja sosiaalipalveluihin

-

F. ehjät hoito- ja palveluketjut ja kokonaisuudet

-

G. henkilöstön siirtäminen muista palveluista

-

H. henkilöstön koulutus

-

I. johtamisen kehittäminen

-

J. ostopalvelut ja palveluseteli

-

K. muu, mikä?

-

2.5. Voidaanko valtionavustusten (Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma ja EU-elpymisrahoitus) mahdollistamalla kehittämistoimenpiteillä ja hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkamisella saavuttaa tilanne, joka mahdollistaa hoitotakuun tiukentamisen toimeenpanon ehdotetussa muodossa suun terveydenhuollossa?

-

2.6. Esityksessä on arvioitu, että suun terveydenhuollossa kertaluonteisen patoutuneen kysynnän purkamisen jälkeen ei tarvita pysyvästi lisähenkilökuntaa hoitotakuun tiukentamisen vuoksi. Onko arvio mielestäsi oikea?

-

Mahdolliset kommentit:

-

2.7. Hoitotakuun tiukentaminen edellyttää riittävän ja osaavan henkilöstön varmistamista suun terveydenhuollossa. Mikä on arvio henkilöstön saatavuudesta eri ammattiryhmissä ottaen huomioon ehdotetut säädökset? Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

2.7.1. Onko suun terveydenhuoltoon saatavissa riittävästi hammaslääkäreitä?

-

Mahdolliset kommentit:

-

2.7.2. Onko suun terveydenhuoltoon saatavissa riittävästi suuhygienistejä?

-

2.7.3. Onko suun terveydenhuoltoon saatavissa riittävästi muita ammattiryhmiä?

-

Mahdolliset kommentit:

-

A. hyvä työnantajakuva

-

B. ammattihenkilöiden koulutusmäärien lisääminen

-

C. palkkauksen parantaminen

-

D mahdollisuus vaikuttaa työn ja tehtävien sisältöön ja toteuttamiseen

-

E. johtamisen parantaminen

-

F. riittävä tuki työn tekemiseen ja konsultointiin

-

G. monipuolinen tehtäväkuva

-

H. toimiva työyhteisö

-

I. muu, mikä?

-

2.9. Onko hoitotakuun tiukennuksen (ehdotetussa muodossa) vuoksi tarvittava taloudellinen lisäresursointi arvioitu oikein suun terveydenhuollossa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

-

Vapaamuotoiset kommentit:

-

2.10. Kuinka merkittävä työkalu ostopalvelut ovat hoitotakuun tiukentamisessa ehdotuksen mukaisesti suun terveydenhuollossa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

-

Mahdolliset kommentit:

-

2.11. Kuinka merkittävä työkalu palvelusetelit ovat hoitotakuun tiukentamisessa ehdotuksen mukaisesti suun terveydenhuollossa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

-

Mahdolliset kommentit:

-

3.1. Ovatko taloudellisten vaikutusten arvioinnissa tehdyt oletukset vaikutuksista perusterveydenhuoltoon ja muihin palveluihin uskottavia ?

3.1.1. perusterveydenhuolto/avosairaanhoito

Oletuksena on, että hoitotakuun tiukentaminen lisää perusterveydenhuollon avosairaanhoidon tarvetta. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.2. perusterveydenhuolto/ suun terveydenhuolto

Oletuksena on, että hoitotakuun tiukentaminen perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon lisää tarvetta jonkin verran. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

3.1.3. yhteispäivystykset

Oletuksena on, että hoitotakuun tiukentamisen myötä yhteispäivystyksen kysyntä asteittain jonkin verran vähenee. Onko vaikutus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.4. sairaalahoito

Oletuksena on, että sairaalahoidon tarve vähenee hieman. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.5. erikoissairaanhoito Oletuksena on, että erikoissairaanhoidon tarve toisaalta lisääntyy jonkin verran ja toisaalta vähenee hieman. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.6. työterveyshuollon sairaanhoitotoiminta

Oletuksena on, että työterveyshuollon sairaanhoitoon hoitotakuun tiukentaminen vaikuttaa melko vähän. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.7. yksityinen (asiakkaan itse tai yksityisvakuutuksen kautta maksama) terveydenhuolto avosairaanhoidossa

Oletuksena on, että hoitotakuun tiukentaminen vähentää puhtaasti yksityisen terveydenhuollon käyttöä jonkin verran ajan kuluessa. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.8. yksityinen (asiakkaan itse tai yksityisvakuutuksen kautta maksama) suun terveydenhuolto

Oletuksena on, että hoitotakuun tiukentaminen vähentää yksityisen terveydenhuollon käyttöä vain vähän. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.9. ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö

Oletuksena on ollut, että hoitotakuun tiukentaminen lisää palvelun tarvetta. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.1.10. vankiterveydenhuolto

Oletuksena on ollut, että hoitotakuun tiukentaminen jonkin verran lisää tarvetta. Onko vaikutuksen suuruus arvioitu uskottavasti?

ei kantaa

Mahdolliset kommentit:

-

3.2. Onko hoitotakuun tiukennuksen vuoksi hyvinvointialueille aiheutuvat kustannukset arvioitu oikean suuntaisesti?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta.

-

Vapaamuotoiset kommentit:

Vaikea arvioida sitä, minkälaisiksi kustannukset muodostuvat ja vaihtelua hyvinvointialueiden välilläkin tulee olemaan. Myös lähtötilanne on erilainen eri alueilla. Asiakkaan kannalta asiakasmaksut tulee pitää mahdollisimman pienenä, jotta ne eivät vaikeuta kenenkään hakeutumista hoitoon.

3.3 Onko hoitotakuun tiukennuksen vuoksi Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle kokonaisuudessaan tarvittava taloudellinen lisäresursointi arvioitu oikean suuntaisesti

-

Vapaamuotoiset kommentit:

-

3.4 Onko hoitotakuun tiukennuksen vuoksi Vankiterveydenhuollon yksikölle kokonaisuudessaan tarvittava taloudellinen lisäresursointi arvioitu oikean suuntaisesti

-

Vapaamuotoiset kommentit:

-

3.5. Onko hoitotakuun tiukentamisen muiden kuin taloudellisten vaikutusten aikataulu arvioitu realistisesti?

-

Vapaamuotoiset kommentit:

-

3.6. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

3.7. Huolimatta epävarmuuksista, tulisiko hoitoon pääsyn määräaikojen tiukentaminen toteuttaa ehdotetulla tavalla perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

kyllä

Mahdolliset kommentit:

Hoitotakuun määräaikojen tiukentaminen on toteutettava epävarmuuksista huolimatta. Mikäli tiukennuksia ei tehdä, ei hyvinvointialueilla ole riittävää kannustetta parantaa hoitoonpääsyä, joka nykytilanteessa ei läheskään kaikilta osin toteudu tarkoituksenmukaisella tavalla.

3.8. Huolimatta mahdollisista kielteisistä vaikutuksista ja epävarmuuksista, tulisiko hoitoon pääsyn määräaikojen tiukentaminen toteuttaa ehdotetulla tavalla perusterveydenhuollon suun terveydenhuollossa?

kyllä

Mahdolliset kommentit:

-

3.9. Onko esitys perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitotakuun tiukentamisesta toimeenpantavissa ehdotetussa aikataulussa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

kyllä pääosin

Muut vapaamuotoiset huomiot:

Ehdotettu aikataulu on tiukka ja erityisesti COVID-19 pandemian vielä jatkuessa hoitoon pääsy muussa kuin kiireellisessä hoidossa on ollut haasteellista. Kuitenkin katsomme, että ilman selkeätä aikarajaa nopeampaan hoitoon pääsyyn ei riittävästi panosteta ja tilanne jatkuu lähes ennallaan. Henkilöstötilanne on haastava, mutta jotta hoitotakuun tiukennus voidaan toteuttaa, on henkilöstöasioihin panostettava johdonmukaisesti ja riittävästi ja näin varmistettava henkilöstön saaminen ja pitäminen alalla.

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

3.10. Onko esitys perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hoitotakuun tiukentamisesta toimeenpantavissa ehdotetussa aikataulussa?

Mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue, niin vastauksessa pyydetään arvioimaan nimenomaan ko. hyvinvointialueen näkökulmasta. Jos vastaaja on Vankiterveydenhuollon yksikkö tai Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, vastausta pyydetään arvioimaan nimenomaan oman organisaation näkökulmasta.

-

Muut vapaamuotoiset huomiot

-

3.11. Pitäisikö hoitotakuun tiukentaminen toteuttaa ajallisesti vaiheittain perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

ei

Mahdolliset kommentit

-

3.12. Pitäisikö hoitotakuun tiukentaminen toteuttaa porrastetusti aikatauluttaen perusterveydenhuollon suun terveydenhuollossa?

ei

Mahdolliset kommentit

-

**A. sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistehtävien siirtyminen hyvinvointialueille
1.1.2023 lukien ei mahdollista hoitotakuun tiukennuksen toimeenpanoa**

-

B. henkilöstöä ei ole saatavilla

kyllä kahden suurimman riskin joukossa

C. hoitotakuun tiukentamiseen arvioitu taloudellinen lisäresursointi on riittämätöntä

kyllä kahden suurimman riskin joukossa

D. motivaatio ja voimavarat kehittämiseen ovat riittämättömät

-

E. ICT-järjestelmien kehittämistarpeet eivät mahdollista hoitotakuun tiukentamista esitetystä aikataulusta

-

F. muu, mikä

Henkilöstön saatavuus ja taloudelliset resurssit kytkeytyvät yhteen. Jos resurssit ovat riittävät, on myös henkiöstöä mahdollista saada lisää ja samalla henkilöstön hyvinvointia voidaan kehittää. Palkkaus on keskeinen osa henkilöstön hyvinvointia, vaikkakaan ei ainoa.

Terveydenhuoltolaki Pykälässä 51 § säädetään yhteyden saamisesta perusterveydenhuoltoon ja hoidon tarpeen arviosta.

Onko pykälä selkeä?

osittain, täsmennä [Onko riittävä että puhutaan vain virka-ajasta? Se, että saa yksilöllisen arvion hoidontarpeesta, ei vielä selvennä sitä, miten siitä eteenpäin toimitaan. Pykälään tulisi lisätä teksti : "---arvion ---tarpeesta sekä siitä---potilas tarvitsee sekä ohjeistuksen jatkotoimenpiteistä tai ohjauksen ajanvaraukseen uudelle asiantuntijalle. "]

Onko pykälän sisältämä sääntely toimeenpantavissa palvelujärjestelmän kannalta?

osittain, täsmennä [Jotta sääntely on toimeenpantavissa, on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä tekemään arvio säädettyssä ajassa. Henkilöstön saatavuus asettaa haasteen.]

Turvaako pykälässä oleva sääntely potilaan oikeudet riittävällä tavalla?

osittain, täsmennä [Turvaa, mikäli ammattitaitoista henkilöstöä on riittävästi ja mikäli yhteydenoton aikana annetaan joko oikea ohjeistus hoidosta tai ohjeistetaan seuraavista toimenpiteistä kuten esim. ajanvarauksesta seuraavalle asiantuntijalle riittävän selkeästi.]

Ovatko pykäläkohtaiset perustelut selkeät?

-

Mahdolliset muutosehdotukset:

Kuten edellä eli palvelu toimii tarkoitetulla tavalla ainoastaan, mikäli saatavilla on riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä tekemään hoidon tarpeen arvioinnin ja ohjaamaan tarvittaessa jatkotoimista. Pykälää on syytä täsmentää siltä osin, että myös ohjeistus siitä, mistä ja miten mahdolliset jatkoyhteydenotot tulee tehdä tulee selvemmin esille.

Pykälässä 51 a § säädetään perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitoon pääsystä.

Onko pykälän perusteella selvää, mitkä palvelut kuuluvat seitsemän vuorokauden hoitotakuun piiriin?

ei, miksi [Pykälässä todettu yleislääketieteen alaan kuuluva hoito on rajattu sairastumiseen, vammaan, pitkäaikaissairauden vaikeutumiseen, uusien oireiden esilletuloon tai toimintakyvyn vaikeutumiseen. Näiden määrittely on liian epämääräistä tai sattumanvaraista ja vaatii täsmennystä. Lisäksi pykälässä on runsaasti erilasia määräaikoja sen mukaan, mistä hoidosta tai ammattihenkilöstä on kyse ja tämä on omiaan herättämään sekaannusta.]

Onko jotain muita palveluja, jotka pitäisi kuulua seitsemän vuorokauden hoitotakuun piiriin?

-

Onko pykälän sisältämä sääntely toimeenpantavissa palvelujärjestelmän kannalta?

-

Turvaako pykälässä oleva sääntely potilaan oikeudet riittävällä tavalla?

osittain, täsmennä [Potilaan kannalta rajanvedon tekeminen siihen, mikä kuuluu 7 vrk hoitotakuun piiriin, on vaikeaa.]

Ovatko pykäläkohtaiset perustelut selkeät?

eivät, miksi [Pykälässä on liian paljon erilaisia määräaikoja ja sitä mikä palvelu kuuluu minkäkin aikarajan piiriin tai kenen antama hoito kuuluu hoitotakuun piiriin. Tämä tekee kokonaisuudesta sekavan ja vaikeasti hahmotettavan.]

Mahdolliset muutosehdotukset:

Pykälää on syytä täsmentää siten, että siitä käy selkeämmin ilmi mihin 7 päivän hoitotakuuta sovelletaan ja mikä jää sen ulkopuolelle. Lisäksi 3 mom säädetty tilanne voi johtaa siihen, että tosiasiallisesti hoitoon pääsee vasta 14 vrk kuluessa hoidontarpeen arvioinnista.

Onko pykälä selkeä?

-

Onko pykälän sisältämä sääntely toimeenpantavissa palvelujärjestelmän kannalta?

-

Turvaako pykälässä oleva sääntely potilaan oikeudet riittävällä tavalla?

-

Ovatko pykäläkohtaiset perustelut selkeät?

-

Mahdolliset muutosehdotukset:

-

Onko pykälä selkeä?

-

Mahdolliset muutosehdotukset ja kommentit perusteluista:

-

Onko pykälä selkeä?

on, mahdolliset täydentävät kommentit

Onko pykälän sisältämä sääntely toimeenpantavissa palvelujärjestelmän kannalta?

osittain, täsmennä [Hyvinvointialueen tulee varmistaa se, että riittävästi resursseja on varattu sen omaan palvelutuotantoon. Ostopalveluita tai palveluseteliä ei voi pitää keinona, jolla voidaan ohjata asiakas itse hankkimaan hoitoa toiselta palveluntuottajalta vain sen vuoksi, että omaan tuotantoon

ei ole varauduttu riittävästi. Lisäksi hyvinvointialueet ovat keskenään erilaisia sen suhteen, kuinka paljon alueella on yksityistä palvelutuotantoa. Hyvinvointialue ja yksityinen palvelutuotanto voivat joutua kilpailemaan työntekijöistä, minkä vuoksi palvelujärjestelmän toimivuuden kannalta on välttämätöntä varmistaa riittävä sosiaali- ja terveysalan henkilöstön saatavuus alueella.]

Turvaako pykälässä oleva sääntely potilaan oikeudet riittävällä tavalla?

osittain, täsmennä [Potilaan kannalta tilanne voi olla haasteellinen, mikäli hänet ohjataan hankkimaan palvelu muualta. Tietyissä tilanteissa se voi olla potilaan kannalta tarkoituksenmukaista, mutta on muistettava erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat, joiden kyky palveluiden hankkimiseen esim. palvelusetelin avulla voi olla alentunut.]

Ovatko pykäläkohtaiset perustelut selkeät?

-

Mahdolliset muutosehdotukset:

Hyvinvointialue on vastuussa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä alueellaan ja sillä on oltava riittävä oma palvelutuotanto. On kuitenkin tilanteita, joissa oma palvelutuotanto ei välttämättä riitä tai ja tällöin on perusteltua käyttää ostopalveluita tai palveluseteliä. Ehdottettu 2 momentti on tarpeellinen ja välttämätön, mutta sitä on täydennettävä siten, että siitä käy ilmi myös potilaan ohjaaminen eteenpäin ja hyvinvointialueen ensisijainen vastuu palvelujen järjestämisestä.

Onko pykälä selkeä?

-

Onko pykälän sisältämä sääntely toimeenpantavissa palvelujärjestelmän kannalta?

-

Turvaako pykälässä oleva sääntely potilaan oikeudet riittävällä tavalla?

-

Ovatko pykäläkohtaiset perustelut selkeät?

-

Mahdolliset muutosehdotukset:

-

Kommentit koskien lakia korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta (pykälät ja perustelut)?

-

Kommentit koskien vankeuslain ja tutkintavankeuslain muutosehdotuksia (pykälät ja perustelut)?

-

Kommentit koskien terveydenhuoltolain, korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain ehdotetusta sääntelystä valvonnan kannalta (avovastaus)

Mahdolliset muut kommentit esityksestä (avovastaus)

Julkisten ja hyvinvointialueiden liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua kyseessä olevasta ns. hoitotakuu esityksestä. JHL pitää kannatettavana sitä, että potilaan oikeudesta päästä hoitoon 7 vrk kuluessa yhteydenotosta ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään käsillä olevassa hallituksen esityksessä. Hoitotakuu on keskeinen keino varmistaa myös sote-uudistuksen toteutuminen ja perustason palveluiden saatavuus, jolla raskaampien hoitojen tarvetta voidaan mahdollisesti vähentää.

Tiukempi sääntely tarkoittaa sitä, että sote-alalla tarvitaan lisää työntekijöitä. Sote-henkilöstöstä on jo nyt pulaa ja COVID-19 -pandemia on entisestään heikentänyt tilannetta. Uusia työntekijöitä on koulutettava alalle kaikille tasoille. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lisätään sote-alan koulutuksen aloituspaikkoja ja myös oppisopimuskoulutukseen panostetaan vahvemmin. Tämän lisäksi on todennäköistä, että tarvitaan myös aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa, joka kohdennetaan erityisesti hoitoalalle.

Ennen kaikkea on varmistettava se, että nykyiset sote-alan ammattilaiset pysyvät työssään. Useissa selvityksissä on todettu, että sote-alan keskeinen haaste on liiallinen kuormitus, joka johtuu sekä työn määrästä että siitä, että työhyvinvointi (ml. johtaminen) koetaan heikoksi. Jotta hoitotakuu saadaan ylipäättään toteutumaan, ei ratkaisu ole sen voimaantumisen siirtäminen, vaan se, että panostetaan henkilöstön hyvinvointiin, työssäjaksamiseen ja hyvään johtamiseen huomioiden myös se, että palkkauksen on oltava kohdallaan.

Sote-alalla työskentelee myös muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Näiden henkilöiden rooli on tärkeä koko palveluketjun toimivuuden kannalta. Tarvitaan riittävästi erilaisia tukihenkilöitä (laitoshuoltajia, välinhuoltajia, ruoka- ja puhdistuspalvelun ammattilaisia, hallinnollista henkilökuntaa ym), jotta sote-alan ammattihenkilöiden työpanos voidaan vapauttaa ydintehtävään ja näin osaltaan vähentää henkilöstön kuormitusta.

Hoitotakuun toteutumisessa on haasteita, joista erityisesti pula sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöistä on keskeisin. Tämä ei kuitenkaan ole syy jättää hoitotakuuta toteuttamatta esitetystä ajassa. Potilaan oikeuksien kannalta on keskeistä, että yhdenvertaisesta hoitopäätöksestä säädetään pikaisesti. Sen jälkeen on varmistettava se, että hoitotakuu päästään todellisuudessa toteuttamaan. Tämä tarkoittaa sitä, että valtion on omilla toimillaan (riittävällä rahoituksella) mahdollistettava se, että hyvää työnantajapolitiikkaa voidaan noudattaa käytännön tasolla.

Bäcklund-Kajanmaa Sari
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry